

cronis cordis à basi est discessus, & quædam cordis productio, quâ illæ moliantur fibræ, quoties laxatis rectis impensius arctantur colligunturq; haud secus quàm si prius contractum in pyramide illa funiculum iam laxes, ac manibus aut alio circulo in medio pyramidis iuncos introrsum comprimatis, itaq; illius cavitatem minuas, & interim tamen proceriorem reddas. Nunc uero quæ obliquæ fibræ quieti præsent, hoc est aliquantisper, prout cordis functionibus ex usu censetur, simul cum alijs fibris ad contentas materias undiquaque se contrahant, imaginari non est arduum: præcipue si diuersos cordis pulsus in uiuo animali examinaueris. Quod sane facturus es iucundissime ea administratione, quam septimi libri calci (uel huius tantum rei gratia) subiiciam: in qua non hæc modò, uerùm alia pleraque spectanda proponuntur. Nunc autem ad fibras reuersi, eas non motuum cordis duntaxat opifices esse arbitramur, uerùm rectas ad attractionem, ad expulsionem orbiculares, ad retentionem uerò obliquas conducere etiam nobis persuasum erit. Cæterum præter cordis carnem & fibras propriæ ipsius uenæ illius substantiam enutrientes, & arteriæ innatum suæ substantiæ calorem fouentes, huc etiam enumerandæ ueniunt: ipsa uidelicet coronalis uenæ, & duæ coronales arteriæ per cordis substantiam quasi musculorum uasa distributæ. Quis uerò uenæ arteriarum quæ coronaliū sit ortus ferietq; in tertio libro abundè complexi sumus. Quare cordis neruulo sermoni quoque addito, ad cordis tunicam est accedendum: ac cum quidem neruulum in quarto libro à sinistro sextiparis cerebri neruo depromi retulimus, quando ab illo, ubi sinistri lateris recurrentem neruum constituit, sobolem deriuari diximus, quæ cordis inuolueri basim penetrans, & sinistro uenæ arterialis lateri posterioriq; sedi exporrecta, in cordis basim (oppidò quàm obsecrè) pertinet. Verùm cordis tunica illi membranæ prorsus correspondet, quæ musculorum uentribus pertinet obnascitur, tenuissima nimirum membranula quæ à musculorum substantia diuellitur. Eiusmodi nanque cordis extimæ superficiei obducitur, cui in hominibus præcipue ad basim durioris adipis copia obnascitur: aliquando & per reliquam cordis superficiem ad mucronem usque, ac id semper imprimis secundum uenarum & arteriarum per cordis corpus digressum, illi enim copiosior adipis portio (ut in omento & membranis thoracem intersepientibus accidere conspiciamus) attenditur. Integrum esset & ad cordis substantiam referre tres membranas uenæ cauæ, & duas arteriæ uenalis orificio præfectas, deinde & aurículas, & quatuor ipsius præter id circumuoluentis uenas arteriasq; uasa, nisi nunc tempestiuus foret, singula seorsum priuatis Capitibus recensere. Pari quoque ratione & cordis os huc spectare uideretur, nisi & id in primo libro prolixius effemus persequuti.

DE CORDIS SINIBVS, SEV VENTRICULIS. Caput XI.

SEPTIMA figura & octaua dextrum cordis uentriculum apertum proponunt, non uerò & decima sinistrum, undecima autem cor transuersum dissectum oculis subiiciens, uentriculorum cordis naturæ ostendendæ plurimum iuuat.

Ventriculorum
numerus & si-
tus.

Forma dex-
tri.

Forma si-
nistri.

NONAM pacto cordis uentriculi hominibus, ac proinde & reliquis animalibus pulmonem habentibus conformantur, quoque constant numero, nunc subiungam, sermonem à Galeni cum Aristotele in illorum numero disceptatione omnino cohibiturus. Humanum itaque cor in tus duas insigniter amplas obtinet cavitates, secundum cordis latera sitas: unde etiam unum uentriculum sinum uel dextrum, alteram sinistram merito nuncupamus. Horum dexter sinistri amplitudinem uincit, amboque inuicem forma plurimum uariant. Dexter nanque magis deorsum ad cordis mucronem ipso sinistro descendens, cavitatem instar crescentis lunæ paratam adipiscitur: quandoquidem dextro ipsius latere, anterioriq; & posteriori sede instar interioris semicirculi, aut ita extructæ cameratæ sedis concaua est, exteriori cordis in his regionibus superficiei, quæ gibba est, respondens: in sinistro autem latere externæ fornicis aut semicirculi sedis ritu (ut sic dicam) gibba cernitur, propter cordis uentriculorum septum semiorbis modo dextra ipsius superficiei in dextri uentriculi amplitudinem protuberantis. Atque hanc formam dexter cordis uentriculus à basi ad mucronem usque seruat, simul cum cor dis effigie ex latiori basi angustior redditus. Sinister uentriculus ampla etiam basi incipit, sensimq; in arcum uersus cordis mucronem definit, cavitatem instar conij, quod ad totam superficiem spectat, orbicularem obtinens. Cordis nanque uentriculorum septum sinistram ipsius latere, quo sinistri uentriculi dextrum latus efformat, concauum,

uum, non uerò ut dextro latere gibbum extuberansq; uisitur, & parem crassitiem naturamq; cum cordis substantia sinistram latus & anteriorem posterioremq; sinistri uentriculi sedes constitutæ exiguitatq; prorsus se habet, quasi sinistri uentriculi potissimum gratia cor constitueretur, ac ut dexter uentriculus fieret tenuis quædam cordis substantia dextro septi lateri adnascetur. Vniuersa namque cordis substantia, præter uentriculorum septum, dextri uentriculi amplitudinem constituens, tenuis admodum est: quæ autem sinistram uentriculum orbiculatim ambit efformatq; dextri uentriculi substantiam multis numeris crassitie superat, & undiq; equè crassa uisitur, præterquam in ipsa basi, ubi uasorum illinc prodeuntium dehiscuntiumq; gratia, cordis carnea substantia tanta amplitudine deficit, quanta orificiorum est amplitudo. Vniuersq; uentriculi superficies per quam inæqualis est, & multis quasi foueis in carneam substantiam penitus impressis obita. Neq; istæ ad latera tantum, & si secus cæteris omnibus dissectionum proceribus uisum sit, consistunt, ubi dexter uentriculus sinistram respicit: uerùm per uniuersam prorsus uentriculorum superficiem, non solum in nuper occisis animantibus, sed perpetuò, tan asper dum cor ipsum seruire uolueris, apparentes, neq; unquam uel in exiccato corde coniuentes. Deinde præter hanc inæqualitatem, quæ in sinistro uentriculo nonnihil insignior est, ambo carneas quasdam explantationes processus uel intus exigunt, qui teretes sunt, & graciles, & in fibras membranas cessant, humiliori sedi membranarum in ipsis sinibus positarum continuas. Cernuntur autem carni hi processus potissimum ad uentriculorum mucronem, humiliorem uel sedem, quos ad fibrarum quas continent robur facere ostendam: quum secundo ab hoc Capite membranarum cordis naturam persequar. Uentriculorum igitur septum crassissima, ut dixi, cordis substantia efformatum, utrinque foueis ipsi impressis scatur, hac imprimis occasione inæquali superficie qua uentriculos respicit donat. Ex his foueis nullæ (quod sensu saltè cõprehendit) ex dextro uentriculo in sinistram penetrant, adeò sanè ut rerum Opificis industriam mirari cogamur, qua per meatus uisum fugientes ex dextro uentriculo in sinistram sanguis resudat. Præter hæc uenas commemorata, in utrisq; duo habentur orificia, & totidem uasa in eminentiori uentriculorum sede, in cordis nimirum basi consistentia: & substantia, quum unum quidem uenolum, alterum autem arteriosum sit, differentia. Deinde ambobus uentriculis membranæ quedam insunt, quæ uasorum orificijs paulo post præfici commemorabimus: ac in dextro quidem uentriculo tres habentur, uenæ caue os spectantes: in sinistro autem due, uenalis arteriæ origini connatæ, adeò ut & hinc uentriculis quædam exurgat differentia, quemadmodum etiam & ipsorum usu, & quam continent materia inter se differunt. Porro usum illorum unum cum cordis uasorum & orificiorum & membranarum & aurium usu priuato Capite merito pertractabimus, quod hæc simul omnia cordis functionibus famulentur; quas, nisi enarratarum iam partium constructione prius descripta, recensere absurdum foret.

DE CORDIS VASIS, ET FORVN.

de orificijs. Caput XII.

CORDIS uasis eorundemq; orificijs spectandis pleraque faciunt figuræ: ac quinta quidem præcipue uenam cauam proponit ad characteres C, D, E. Sexta autem uenam arterialem insignitam, & arteriam uenalem G notatam, & magnam arteriam O indicatam. Cæterum septima cauæ uenæ proponit orificium ad C, C, C. Octaua arterialis uenæ ad C, D. Non uenalis arteriæ ad C, C. Decima magnæ arteriæ ad A.

A tota fig.
cap. 6 lib. 3
hic autem 5
fig. C, D, E.

UPERIORI Capite, quo duos cordis uentriculos complectebamur, quatuor cordis uasa & totidem orificia esse, obiter innuebamur. Ac in uasorum quidem numero sunt uena cauæ, uena arterialis, arteria uenalis, & magna arteria, quæ omnia singulis ad cordis uentriculos spectantibus donantur foraminibus. Vena cauæ ad dextrum cordis latus dextrumq; uentriculum refertur: num uerò ab illo in hominibus originem ducat, non admodum contentiose friuolis quibusdam autorum suffragijs innitens, agrediendum duxi, quum sectione (ut rationes subriceam) in natis hominibus nihil aliud quam cauæ ortum à corde pendere (non secus ac reliquorum trium uasorum) queam colligere. Atque idem de foetibus, quoad hæc tenus illorum sectioni incubui, fateri cogor: non interim Galeni sententiæ passim mihi reclamantis ignarus. Quæ enim is de uenæ cauæ principio in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus contra Aristotelis placitum adducit, omnia in illum (si modo

Ventriculorum
superficies.

Cordis uasa
quot & quæ.

Vena cauæ.